

-difett mohbi

-azzjoni redibitorja

-terminu preskrittiv jew ta' dekadenza?

-disaġju prolongat jista' jnaqqas il-valur tal-haga

FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMHALLEF

ONOR. GRAZIO MERCIECA LL.D.

ILLUM, 7 ta' Diċembru 2021.

Rikors Nru. 892/2016 GM

Doreen Baldacchino KI 392580M

VS

Auto Sales Limited

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors Ġuramentat ta' Doreen Baldacchino li permezz tiegħu wara li ppremettiet illi :

Kienet xtrat mingħand is-soċjeta` intimata vettura tal-marka Renault Clio numru tar-registrazzjoni KND-124 u dana f'Jannar 2016 versu l-

prezz ta' sbatax il-elf u mitejn (17,200) ewro li tħallsu max-xiri tal-vettura in kwistjoni.

Hekk kif għadda ftit ta' ż-żmien mix-xiri, ir-rikorrenti bdiet tesperjenza ħsarat strambi fl-imsemmija vettura. Ma baqax jaħdem ir-radju, il-bumper beda jagħmel ħsejjes kbar, is-seats bdew jiċċaqalqu, l-istearing żviluppatlu ħsara u bosta ħsarat oħra li għalkemm bdew momentarjament jissewew, xorta waħda bdew jergħu jirrepetu rwiehom il-ħsara.

Difatti r-rikorrenti spiċċat biex fil-ftit xhur li kienet ilha għandha l-vettura msemmija marret diversi okkażjonijiet biha għand l-intimati sabiex l-istess vettura terġa' tisewwa. Sfortunatament għar-rikorrenti l-vettura baqgħet ma ssewwiet qatt u dana ħoloq inkonvenjent kbir għall-esponenti, omm ta' minorenni li spiċċat mingħajr vettura peress li fl-aħħar okkażjoni li ħadet il-vettura għand l-intimati ma reġgħetx marret lura għaliha. Illi l-esponenti hallset għal vettura ġdida u s'intendi esegiet li jkollha vettura tali li setgħet tużaha bla xkiel mhux kif effettivament ġara u kif ser jiġi pruvat waqt il-kawża.

Ir-rikorrenti interpellat lis-soċjeta` intimata b'ittra legali u ittra ufficjali datata 7 ta' Settembru 2016, iżda s-soċjeta` intimata baqgħet inadempjenti u f'ebda mument ma għamlet dak obligata tagħmel a tenur tal-Kap 16 u 378 tal-Liġijiet ta' Malta.

Kawża ta' dan l-aġir r-rikorrenti sofriet danni 'n kwantu ħlas ta' licenzja u assikurazzjoni u spejjeż oħra sabiex hija tkun tista' tinqeda bi trasport tagħha u familtha kif ser jirriżulta.

L-imsemmija vettura tħalliet fil-pussess tas-soċjeta' intimata.

Talbet lil din il-Qorti sabiex:

1. Tiddikjara l-vettura ta-tip Renault Clio KND-124 hija milquta minn difett moħbi li jrendija mhux tajba u utli għall-iskop li għalih inxtrat;
2. Tiddikjara maħlul il-kuntratt ta' bejgħ tal-imsemmija vettura mill-kumpanija intimata lir-rikorrenti, bl-istess vettura terġa' ssir proprjeta` tal-kumpanija intimata;
3. Tiddikjara wkoll li l-kumpanija intimata għandha tirrifondi lir-rikorrenti l-prezz sħiħ tal-vettura u kif ukoll danni minnha sofferti

għaż-żmien li fih il-vettura kienet u ser tibqa' għand il-kumpanija intimata;

4. Tikkundanna lill-kumpanija intimata sabiex thallas lir-rikorrenti s-somma ta' sbatax-il elf u mitejn ewro (17,200) rappreżentanti prezz tal-vettura;
5. Tillikwida d-danni sofferti mir-rikorrenti għaż-żmien li fih il-vettura kienet u ser tibqa' għand il-kumpanija intimata;
6. Tikkundanna lill-kumpanija intimata thallas id-danni hekk likwidati fil-ħames [5] talba;

Bl-ispejjeż, inklużi dawk tal-ittra uffiċjali numru 2956/16, bl-imgħax legali mid-data tal-imsemmija ittra uffiċjali.

Rat ir-Risposta Ġuramentata tal-kumpanija Auto Sales Limited (C 491) li permezz tagħha eċċepiet illi:

1. Sabiex teħles mir-rabta kuntrattwali minn mal-kumpanija esponenti, ir-rikorrenti kellha tirrifjuta materjalment il-Vettura (kif definita iktar l'isfel) u tiddepożitha taħt l-awtorita' ta' din l-Onorabbli Qorti. Għalavolja saret ċedola (nru.1582/16) għal dan il-għan, ir-rikorrenti abbandunat il-Vettura wara li ħaditha għand il-kumpanija esponenti u illum tinstab hemmhekk kif ikkonfermat mir-rikorrenti f' paragrafu 6 tar-rikors promotur.
2. L-azzjoni tar-rikorrenti hija preskritta u dan skont l-Artikolu 1431 tal-Kap. 16.
3. Ir-rikors promotur hu konfuż, għaliex fir-raba' paragrafu, r-rikorrenti tirreferi għal żewġ kapitli ta' liġi differenti, l-Kap. 16 u l-Kap. 378 li joffru żewġ rimedji simili iżda distinti, senjatament dik redibitorja ai termini tal-artikolu 1427 tal-Kap 16, u dik ta' rexxissjoni ta' kuntratt fl-artikolu 76 tal-Kap 378, jew il-waħda jew l-oħra.
4. Għalkemm dan ma jwassalx fid-diffikulta` tal-kumpanija esponenti li tirrispondi għat-talbiet imressqa mir-rikorrenti, jista' jgħati l-każ illi jkun hemm eċċezzjonijiet ulterjuri kemm-il darba jkun il-każ illi l-azzjoni hija naxxenti mill-Kap. 378.

5. Il-kumpanija esponenti ma naqset taht l-ebda wahda mill-azzjonijiet fuq indikati.
6. L-attrici m'ghandhiex il-jedd ghar-rexxissjoni tal-kuntratt taht l-azzjoni redibitorja u hi insostenibbli stante li l-vettura ma hijiex milquta minn ebda difett mohbi;
7. Id-difetti, jekk jistghu jissejhu hekk, imsemijjin fit-tieni paragrafu tar-rikors promotur huma ta' natura minuri, insinjifikanti u bl-ebda mod ma jaffetwaw l-uzu tal-Vettura u allura ma jistghux igibu maghhom konsegwenza ta' rexxissjoni.
8. Il-kumpanija esponenti tichad illi hija responsabbli ghall-allegati danni.

Rat illi t-tieni u t-tielet eccezzjonijiet gew irtirati wara li l-attrici ddikjarat li din il-kawza saret abbaži tal-azzjoni redibitorja taht il-Kodiçi Civili u mhux taht il-Kap 378 tal-Ligijiet ta' Malta¹ çjoe` l-Att dwar l-Affarijiet tal-Konsumatur. Taht dak l-att, il-konsumatur igawdi tutela ikbar dwar difetti fil-prodott mixtri, kif ukoll minn perjodu ta' preskrizzjoni itwal minn dak tal-Kodiçi Civili. B'danakollu l-attrici ghażlet li ma tistrieħx fuq dik il-ligi speçjali. Billi l-azzjoni taqa' fid-disposittiv tal-partijiet, il-Qorti ghandha jdejha marbutin mat-tip t'azzjoni magħzula mill-attrici.

Semgħet il-provi.

Rat ir-rapport tal-perit tekniku.

Rat l-atti l-ohrajn tal-kawza.

Semgħet it-trattazzjoni bil-fomm tal-avukati tal-partijiet.

¹ Fol 20

Ikkunsidrat:

Fatti:

Fis-6 ta' Jannar 2016 l-attriċi xtrat mingħand il-konvenuta karozza ġdida fjamanta u ħallset il-prezz kollu mal-kunsinna. Bdiet tinnota għadd ta' difetti ta' xorta differenti waħda mill-oħra u għamlet kważi seba' xhur ġejja u sejra għand il-konvenuta bl-ilmenti sakemm fl-aħħar qatgħet qalbha, ħaditha lura għand il-konvenuta fit-28 ta' Lulju 2016 u, għalkemm l-addetti tal-attriċi sussegwentement kienu nformawha li d-difetti kollha ġew eliminati, hija rrifjutat il-vettura, ipprezentat ittra uffiċjali kif ukoll din il-kawża.

Skont Malcolm Mallia, wieħed mill-impjegati tal-konvenuta, hija marret madwar tmien darbiet. Fl-atti ġew esibiti ħames job sheets relatati mal-ilmenti tal-attriċi, li xehdet li ġieli marret biha u ħaditha lura wara ffit tal-ħin u għalhekk ma kienx hemm job sheets. Tant marret drabi li tar-*reception* dratha u malli tilmahha kienet tgħidilha jekk hix tar-Renault KND-124. L-ewwel ilment li kellha l-attriċi kien dwar ir-radju tal-vettura, li ġie mibdul u beda jaħdem tajjeb, u dwar il-bumper². Imbagħad bdiet tisma' ta' spiss ħsejjes ġejjin minn diversi partijiet tal-karozza. Xehdet li kien hemm okkażjonijiet meta l-karozza ma kinitx taqbad mill-ewwel; l-addetti tal-konvenuta xehdu li ma sabu xejn ħażin f'dan is-sens u l-karozza meta ppruvawha kienet taqbad mill-ewwel³.

Kunsiderazzjonijiet legali:

- *Preskrizzjoni:*

² Fol 85

³ fol 87.88

Din il-Qorti taqbel mal-Qorti tal-Appell Kummerċjali li:

“Il-kliem ‘minn dakinhar li seta’ jkun li hu jikxef id-difett’ għandhom ikunu nterpretati fis-sens li d-*dies scientiae* ma hux dak li fih tiġi nnotata jew riskontrata irregolarita` fil-funzjonament imma huwa dak li fih jiġi aċċertat id-difett. Dan hu partikolarment il-każ fil-bejgħ ta’ kongenji jew apparati ta’ struttura delikata u teknikament komplikata, bħal ma huma *washing machines, refrigerators, etc*, li llum il-għurnata saru ta’ użu domestiku komuni. Ma hux loġiku li wieħed jirritjeni li, malli x-xerrej jirriskontra xi irregolarita’ fil-funzjonament, jikkonkludi li din l-irregolarita` hi difett... u fil-pront jistitwixxi l-azzjoni, imma jidher aktar loġiku li jingħad li, f’każi simili, stante l-possibilita` li si tratta, mhux ta’ veru difett, imma ta’ sempliċi irregolarita` faċilment riparabbli, ix-xerrej jirrikorri għall-bejjiegh biex dan sia pure taht il-garanzija li soltu tiġi rilaxxjata mal-bejgħ ta’ attrezzi simili, jipprovdi għar-riparazzjoni”⁴.

Is-sentenza suċċitata hija tas-sena 1963. It-teknoloġija ta’ dak iż-żmien hija primittiva meta mqabbla ma’ dik tal-lum u allura iktar u iktar il-konsumatur tal-lum ma jkunx f’qagħda li japprezza sewwa sew x’ikun mar hażin fil-prodott li jkun xtara.

Interessanti wkoll iżda l-pronunzjament tal-Qorti tal-Appell li:

“Id-*dies scientiae* hu dak li fih jiġi definittivament aċċertat id-difett. B’danakollu, hemm żgur pont fiż-żmien li fih l-iżvilupp progressiv tal-vizzju jista’ jingħad li jkun laħaq effett kumulattiv li għandu raġonevolment jgħarraf lix-xerrej bl-eżistenza tiegħu, u minn dak il-punt jibda jitqies iż-żmien tal-azzjoni jew inazzjoni tal-istess xerrej għall-finijiet tal-Art. 1481 (illum 1431) Kod. Ċiv.”⁵

L-attriċi xtrat il-vettura fis-6 ta’ Jannar 2016. Wara li ħaditha għadd ta’ drabi għat-tiswija għand il-bejjiegh tagħha, irritornat il-vettura fit-28 ta’ Lulju 2016,

⁴ Maria Rosa Baldacchino v Edward Vincenti Kind noe. 18.10.1963 Appell Kummerċjali. Ara wkoll Carmelo Buttigieg v Eucharist Zammit 07.10.1997 Appell; Anton Grima v Anthony Fenech noe 06.10.1999 – iċċitati fl-Alfabet tal-Kodiċi Ċivili, per. Imh. Emeritus Philip Sciberras, Vol A. paġna 562

⁵ Emmanuele Florian v Rosario Desira 09.06.1969 Appell Kummerċjali; ara wkoll: Carmelo Dimech v Francis Xuereb et 15.12.1997 Appell; Maria Vella v The Manager – Tarsons Ltd 05.07.2006 Appell Inferjuri (Għawdex).

ipprezentat ittra ufficjali fis-7 ta' Settembru 2016 u fethet din il-kawza fis-6 t'Ottubru 2016.

Hemm konflitt fil-ġurisprudenza dwar jekk it-terminu ta' sitt xhur impost biex tittiehed azzjoni skont Artiklu 1431 tal-Kodiċi Ċivili hux wiehed ta' dekadenza jew ta' preskrizzjoni⁶. Proprjament din il-Qorti m'għandhiex tidhol f'din il-kwistjoni għaliex is-soċjeta` konvenuta ma tqanqalx dan il-punt u tirreferi għall-perjodu bħala wiehed ta' preskrizzjoni.

B'danakollu, kemm jekk il-perjodu jitqies li hu ta' preskrizzjoni, kif ukoll jekk jitqies wiehed ta' dekadenza, ma jirrizultax li l-kawza saret *fuori termine*. Fl-aħjar ipotesi għall-attriċi – dik li t-terminu huwa wiehed preskrittiv l-ittra ufficjali nterrompiet il-preskrizzjoni u għalhekk is-sitt xhur bdew jgħaddu mis-7 ta' Marzu 2016. Fl-agħar ipotesi għall-attriċi – ċjoe` jekk it-terminu jitqies wiehed dekadenzjali – il-perjodu ta'sitt xhur imur lura għas-6 t'April 2016. Sta għall-bejjiegħ li jgħib il-prova li kien qabel dakinhar li x-xerrejja indunat li l-irregolarita` fil-funzjonament kien tali li jammonta għal difett. Iktar u iktar meta ċertu irregolaritajiet lanqas il-bejjiegħ ma seta' jsib il-kawza tagħhom. Prova li s-soċjeta` konvenuta ma rnexxilhiex iġgħib. Iktar u iktar billi l-attriċi ma rriskontratx irregolarita` waħda, imma diversi u fi żminijiet differenti. Għalhekk l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni ma tistax tiġi milqugħa.

Mertu:

Il-Kodiċi Ċivili jfassal l-obbligi tal-bejjiegħ fl-artiklu 1424:

⁶ Izda ara b'mod partikolari Carmelo Cremona v Salvatore Farrugia 01.08.1966, Appell Ċivili, fejn il-Qorti qalet li l-liġi stess tirreferi għat-terminu bħala wiehed ta' preskrizzjoni kemm fil-korp tal-Artiklu kif ukoll fin-nota marginali – Alfabet, voce Azzjonijiet, cit., paġna 563.

**“Il-bejjeġġ hu obbligat jagħmel tajjeb għad-difetti li ma jidhrux tal-
haġa mibjugħa illi jagħmluha mhux tajba għall-użu li għalih hija
maħsuba, jew li jnaqqsu daqshekk il-valur tagħha illi x-xerrej ma
kienx jixtriha jew kien joffri prezz iżgħar, li kieku kien jaf bihom”.**

Din id-disposizzjoni hija waħda li tinstab fl-istat oriġinali tagħha sa minn
mindu ġie ppromulgat il-Kodiċi Ċivili fit-tieni nofs tas-seklu dsatax, billi qatt
ma ġiet emendata jew mibdula. Oriġinarjament l-Artiklu 1424 kien enumerat
bħala Artiklu 1138. Fl-appunti tiegħu, Sir Adrian Dingli, *conditor* tal-Kodiċi,
kiteb “*Sia mobile sia immobili. Troplong 548*”. Jidher għalhekk li dan l-awtur
għalhekk kien l-uniku mudell li uża Dingli. Ma ċcita l-ebda disposizzjoni f’xi
kodiċi ċivili barrani ta’ dak iż-żmien.⁷

Jidher iżda li l-Artiklu 1424 hu identiku għall-Artiklu 1626 tal-Kodiċi
Napoleoniku li min-naħa tiegħu kien abbozzat fuq il-kitba tal-Pothier⁸.

Dawn il-Qrati stqarru li mhux faċli wieħed jistabbilixxi x’wieħed jifhem
b’difett, għalkemm għamlu tentattivi f’din id-direzzjoni:

- **Borg v Petroni**⁹ ċċitat awturi Taljani li jippuntaw għal **kull haġa li
teffettwa l-kwalita` normali tal-haġa:**

*“In-nozzjoni teknika fundamentali ta' dak li għandu jiftiehem
b'vizzju jew difett tal-haġa mibjugħa mhix haġa li tista' tiġi
faċilment stabbilita. Il-kriterju traċċjar minn Tartufari hu fis-sens
li jiġi rigwardat l-istat u l-kondizzjoni oblettiva tal-haġa*

⁷ Raymond-Théodore Troplong kien ġurista prominenti Franciż li sar President tal-Qorti tal-Kassazzjoni
Franciża fl-1852.

⁸ Ara F Laurent, *Principes de Droit Civil* Vol 24 para 277 et seq (1878)

⁹ Perit Cavaliere Emmanuele Borg v Carmelo Petroni noe 30.07.1953 Qorti tal-Kummerç, ikkonfermata fl-
Appell fid-29.01.1954, iċċitata fl-Alfabett tal-Kodiċi Ċivili, Philip Sciberras, Vol B-C, paġni 149-150

individwalment kunsidrata, mingħajr konfront ma hwejjeġ oħra, għalkemm tal-istess speċi. Għal kull haġa, tkun xi tkun l-ispeċi u l-kwalita`, hemm ċertu mod kif tkun dik il-haġa li jirrapreżenta l-istat u l kondizzjoni normali b'mod li minnu tiddependi l-attitudni tagħha għall-użu li għalih skont in-natura tagħha hija destinata, jew il-partijiet kellhom f'moħħhom fil-konklużjoni tal-kuntratt. Kull devjazzjoni li tinsab fil-haġa minn dak "il modo di essere ordinarju u normali tagħha tagħmilha vizzjuża u difettuża; u għalhekk b'vizzju jew difett għandu appuntu wiehed jifhem kull anormalita jew imperfezzjoni, u kull gwast jew avarija, li tiġi riskontrata fil-haġa, u li, aktar jew anqas, tneħħilha l-attitudni għall-użu jew il-bonta` u l-integrita' tagħha... Fuq dan il-punt jaqbel Vivante li jgħid: "I vizi sono inerenti al modo imperfetto con cui la merce fu fabbricato il vizio e' un guasto o deperimento della merce fuori del suo stato normale" (Trattato di Diritto Commerciale, Vol. IV no. 1654). F' dan l-istess sens espremiet ruħha l-ġurisprudenza, kif jirriżulta mid-deċiżjonijiet, kif jirriżulta mid-deċiżjonijiet tat-Tribunal Taljani riportati fir-"Raccolta della. Giurisprudenza sul Codice Civile" (Vol, VIII, pag, 555, no. 82) :- 'il vizio o difetto redibitorio...consiste in una alterazione, un'anonalia, un gusto, un deterioramento, una manchevolezza della cosa, che alla qualita` stesso tolga l'efficacia" 'Perit Cavaliere Emmanuele Borg -vs- Carmelo Petroni noe" Qorti tal-Kummerċ, 30 ta' Lulju, 1953."

- **Lucia v Chevalier¹⁰** qalet li d-difett irid ikun wiehed gravi. Il-gravita` tiġi stabbilita fuq żewġ kriterji – **wiehed oġġettiv u l-iehor soġġettiv:**

“Da questa disposizione chairò emerge che a dar vita alla garanzia che il venditore deve al compratore pei vizi occulti della cosa venduta, occorre che tali vizi presentino una certa gravita` la cui misura e` determinata dalla legge in base a due criteri, l'uno obbiettivo consistente nell'assoluta inettitudine della cosa all'uso cui e` destinata, ovvero nella semplice diminuzione di tale uso; l'altro suggesttivo che si trae dalla presumibile intenzione del compratore il quale se avesse conosciuto il vizio al tempo della compra o non si sarebbe

¹⁰ Ettore Lucia v Tommaso Chevalier 21.01.1920, Appell Kummerċ XXIV.i.981; ara wkoll Giuseppe Gauci v Dr Gius. Frendo Azzopardi 31.05.1929 Qorti tal-Kummerċ

indotto ad acquistare la cosa, oppure acquistandola, non ne avrebbe offerto il prezzo pattuito”¹¹.

Anke Artikolu 1641 tal-*Code Civil* Franciż vigenti huwa identiku għad-disposizzjoni Maltija¹². Min-naħa l-oħra, l-Artiklu 1490 tal-Kodiċi Ċivili Taljan vigenti (tas-sena 1940) huwa simili għad-disposizzjoni Maltija iżda jnehħi r-riferenza għall-element soġġettiv¹³.

Il-Qorti tal-Kassazzjoni Taljana¹⁴ stabbiliet li ċ-ċirkostanza tat-tnaqqis tal-valur hija indipendenti minn dik tan-nuqqas ta’ funzjonament tal-ħaġa. Fi kliem ieħor jista’ jkollok ħaġa li taħdem tajjeb iżda li jkollha xi difett ieħor li jnaqqsilha l-valur.

Fil-fehma ta’ din il-Qorti dan it-tagħlim jgħodd ukoll għad-disposizzjoni Maltija.

L-istess Qorti stabbiliet ukoll li l-użu li għalih hi ddestinata l-ħaġa huwa skont il-funzjoni ekonomika-soċjali tiegħu, inkella għall-funzjoni partikolari pattuwita fil-kuntratt¹⁵.

¹¹ Ettore Lucia v Tommaso Chevalier per la ditta Chevalier & Co 21.01.1920 Appello Commerciale XXIV.i.981.

¹² “Le vendeur est tenu de la garantie à raison des défauts cachés de la chose vendue qui la rendent impropre à l’usage auquel on la destine, ou qui diminuent tellement cet usage, que l’acheteur ne l’aurait pas acquise, ou n’en aurait donné qu’un moindre prix, si l’avait connu”.

¹³ “Il venditore è tenuto a garantire che la cosa venduta sia immune da vizi che la rendano inidonea all’uso a cui è destinata o ne diminuiscano in modo apprezzabile il valore...”

¹⁴ C 78/3519: “vizi... che diminuiscano in modo apprezzabile il valore del bene (indipendentemente dalla circostanza che incidano oppure no al suo funzionamento)”, oppure lo rendono inidoneo (anche se non assolutamente inutilizzabile) all’uso.

¹⁵ Cassazione 86/914: “oppure lo rendono inidoneo (anche se non assolutamente inutilizzabile) all’uso cui è destinato, avuto riguardo alla sua funzione economico-sociale, o alla particolare funzione prevista nel contratto” – iċċitata minn Commentario Breve al Codice Civile, Cian & Trabucchi 13th ed. (2018) - Art. 1490 pagna 1633.

Skont il-Laurent¹⁶:

- id-deċiżjoni jekk difett jagħmilx il-ħaġa mhux addattata għall-użu li għalih tkun maħsuba, jew jekk ixekkillhiex l-użu b'mod li x-xerrej ma kienx jixtriha, jekk kien joffri prezz inqas, li kieku kien jaf biha, **taqa' fid-diskrezzjoni tal-imhallef**¹⁷.
- **mhux kull tnaqqis fl-użu jfisser vizzju**; it-tnaqqis irid ikollu effett fuq il-kuntratt¹⁸.
- kien hemm Qorti li qalet li m'hemmx vizzju moħbi jekk dan **sempliċiment idejjaq lix-xerrej**. Dan il-pronunzjament iżda m'għandux jitqies bħala regola tad-dritt, għaliex l-inkonvenjent ikun ta' ċerta portata, żgur li x-xerrej ma kienx jixtri jew iħallas prezz inqas¹⁹.
- Qorti oħra – dik ta' Montpellier²⁰ - stabbiliet li d-difett irid ikun **irrimedjabbli**. Dan iżda jfisser li tkun qiegħdha tiżdied kwalifika li ma tinstabx fil-liġi. It-tradizzjoni tikkontradixxi lill-Qorti, għaliex skontha żiemel marid temporanjament kien ukoll jitqies milqut b'vizzju moħbi għaliex ix-xerrej jistenna li jinqeda bl-oġġett minnufih²¹.

¹⁶ op. cit. para 280

¹⁷ “C'est au juge de décider en fait si le défaut rend la chose impropre à l'usage auquel on la destine, ou s'il en diminue tellement l'usage, que l'acheteur ne l'aurait pas acquise, ou n'en aurait donné qu'un moindre prix s'il avait connu”.

¹⁸ “Il faut que la diminution ait exercé une influence sur le contrat”.

¹⁹ “Il a été jugé qu'un défaut n'est pas rédhibitoire lorsqu'il en résulte seulement un désagrément (bl-Ingliż: annoyance) pour l'acheteur (Caen, 22 novembre 1826 – Dalloz, au mot *Vices Rédhibitoires*, no. 219; Aubry et Rau t. IV, p 387 no 355 bis). Nous ne voudrions pas ériger cette décision en règle de droit; car il est certain que, pour peu que le désagrément soit notable, l'acheteur n'aurait pas contracté ou aurait payé un moindre prix”.

²⁰ Montpellier, 23 février 1807 – Dalloz au mot *Vices Rédhibitoires*, no 67.

²¹ “Il nous semble que c'est ajouter à la loi, car elle n'exige pas ce caractère de perpétuité. La tradition que la cour de Montpellier invoque, témoigne contre elle; l'édit des édiles admet l'action rédhibitoire, alors même que la maladie dont un animal est infecté ne serait que temporaire; ce qui est fondé en raison, car l'acheteur acquiert pour se servir immédiatement de la chose; donc l'objet du contrat n'est pas rempli quand, pendant un temps plus ou moins long, il ne peut pas s'en servir”.

Il-**Bianca**, fl-opra klassika tiegħu²², jikteb li:

“Il vizio e` rilevante ai fini della garanzia anche se possa essere eliminato con modica spesa. V., ad es., App. Bari 14 ottobre 1954 (Rep. Giur. it, 1955, Vendita, n. 145). Tale circostanza esclude un'apprezzabile diminuzione di valore del bene ma non esclude senz'altro la sua minorata idoneita` all'uso. V. anche Trib. Firenze, 3 dicembre 1962 (Giur. tosc., 1962, 707).

“Altro discorso e` se la possibilita` di eliminare facilmente il vizio deponga la scarsa importanza dell'inadempimento, precludendo quindi il rimedio della risoluzione del contratto (art. 1455 cod. civ.).

“Nel senso che non ricorrano gli estremi per l'azione di risoluzione della vendita quando il vizio di funzionamento possa essere eliminato facilmente con la sostituzione dei pezzi difettosi e con poca spesa, v. Trib. Livorno, 5 febbraio 1963 (Giur. tosc., 1963, 289)”.

Vettura li kellha difett li ġie msewwi b'mod perfett xorta waħda ġiet ikkunsidrata li kellha difett mohbi mill-Qorti tal-Kassazzjoni Franciża f'sentenza tal-1998 li ħassret sentenza fis-sens kuntrarju mill-Qorti ordinarja.²³

Evalwazzjoni tal-provi:

Il-partijiet jaqblu li tabilhaqq il-karozza kellha d-difetti. B'danakollu l-kovenuta ma taqbilx li kien hemm kull difett allegat mill-attriċi. Min-naħa l-oħra ssostni li għamlet kull ma setgħet biex tikkuntenta lill-attriċi u saħansitra biddlet parts meta kull ma kien hemm bżonn kien li jsiru semplici aġġustamenti jew *settings*.

²² C. Massimo Bianca, La Vendita e La Permuta, (1972) paġna 796 nota numru 4.

²³ “Juge cependent che viole les articles 1641 e 1644 l'arret qui rejette la demande en resolution de la vente des lors que le vehicule vendu a fait l'object des reparation qui le rend desormais propre a` sa destination et a` son usage – Cass. 1re civ., 6 oct 1998: D. 2000, somm 290, obs. Pignarre – irraportata fil-Code Civil annotee sous la direction de Laurent Leveneur (ippubblikat 2017), paġna 1641, voce: Gravite de default.

L-attriċi xehdet li rikeb magħha l-imsemmi Malcolm Mallia li qabel magħha dwar l-eżistenza tal-ħsejjes; għalkemm l-istess Mallia meta xehed imminimizza l-entita` tagħhom, anke jekk fuq domandi diretti u sugġestivi li sarulu mill-avukat tal-konvenuta li seta' jagħmel hekk għaliex kien qiegħed jagħmillu kontro-eżami. Jirriżulta li l-konvenuta għamlet għadd ta' "settings" fil-bagoll²⁴; biddlet partijiet mill-isteering (għalkemm insistiet li kull ma kellu bżonn kienet ftit lubrikazzjoni); biddlu l-molol tas-seats²⁵; u l-mounting²⁶. F'okkażjoni minnhom il-karozza damet tliet ġimgħat għand il-konvenuta biex l-addetti tagħha jippruvaw isibu l-kawża tal-ħsejjes²⁷. L-istess haġa tghodd għal impjegati oħra²⁸ li ġew prodotti mill-attriċi u allura l-abbli avukat tal-konvenuta seta' liberament jagħmlilhom domandi diretti u sugġestivi in kontro-eżami, filwaqt li l-attriċi qajla setgħet tattakka l-kredibilita` tagħhom għax kienu xhieda tagħha stess. Huwa minnu li l-partijiet huma marbutin bir-regoli tal-proċedura huma u jressqu l-provi tagħhom. Imma fl-aħħar mill-aħħar il-Qorti trid tkun sodisfatta mill-evidenza li titressaq quddiemha skont il-liberu konvinċiment tagħha.

Il-perit tekniku mahtur mill-Qorti, minkejja li kien avżat minn din il-Qorti sabiex jagħmel aċċess fil-preżenza tal-partijiet biss²⁹, mar jittestja l-karozza mingħajr ma avża lill-attriċi biex tkun preżenti. Ma sab l-ebda difett³⁰. L-abbli avukat difensur tal-attriċi fit-trattazzjoni bil-fomm attakka bl-aħrax il-kredibilita` u l-imparzjalita` tal-perit tekniku kemm għaliex m'avżax bl-aċċess, kif ukoll għal raġunijiet oħrajn. B'danakollu ma nsistiex fuq il-ħatra ta' periti perizjuri, għalkemm eskuta lill-istess perit.

²⁴ fol 96

²⁵ fol 44

²⁶ fol 43

²⁷ fol 45

²⁸ Josef Lugerno li biddel ir-radju; Etienne Ellul li għamel xogħol fis-seats ta' wara; Clayton Gatt (service manager)

²⁹ fol 165

Anke jekk hemm nuqqas ta' qbil dwar l-entita` tad-difetti, il-Qorti hija moralment konvinta li difetti kien hemm. M'hemm l-ebda indizju li l-attriċi hija xi mara mhix f'sensiha, jew kif ngħidu bil-Malti, xi fonqla jew li tisma' hsejjes meta fil-fatt ikun hemm is-skiet. L-attriċi hija armla li trabbi lil binha dak iż-żmien ta' hdax-il sena li xtrat karozza ġdida ta' ditta magħrufa u tajba u hallsitha kollha mal-konsenja. Żgur ma kellha l-ebda motiv biex tipprova tiskapriċċa lill-konvenuta billi ġgib xi skuża biex ma thallasx tal-karozza jew thallas inqas. Hija xtrat karozza biex ikollha mezz komdu ta' transport għaliha u għal binha. Ma xtratx karozza sekonda-man imma waħda ġdida. Min jixtri karozza ġdida ma jistenniex li joqgħod ġej u sejjer għand il-mekkanik; jistenna li tkun kontinwament u minnufih disponibbli mingħajr ma joqgħod jahli l-hin. Għalhekk minkejja ċertu konflitt fil-provi, ma jirriżultax li h̄sarat ma kienx hemm. Jirriżulta min-naħa l-oħra li l-attriċi marret għadd konsiderevoli ta' drabi fuq perjodu ta' seba' xhur għand il-konvenuta minħabba li l-karozza ma kinitx taħdem kif wieħed jistenna minn vettura ġdida fjamanta.

Huwa minnu li tajjeb jew hażin il-perit tekniku ma sab l-ebda difett fil-vettura meta mar jeżaminaha. B'danakollu dak li jgħodd hu l-istat tal-vettura fil-mument tax-xiri, u mhux wara. Il-konvenuta tishaq li l-karozza xorta waħda kienet timxi u għalhekk kienet tissodisfa l-vot tal-liġi u ċjoe` kienet **“tajba għall-użu li għalih hija maħsuba”**. Dan iżda m'huwa tal-ebda suffragju għaliha, għaliex ma jistax jitqies li kienet tajba għall-użu kemm-il darba l-attriċi ma setgħetx issuqha kull meta kellha bżonnha għaliex kienet kostretta toqgħod tmur għand il-konvenuta biha u sadanittant tiċċaħħad mill-użu tagħha. Anke jekk tabilhaqq kienet hekk, xorta waħda ma tissodisfax il-kriterju l-ieħor – li kif rajna huwa indipendenti mill-ewwel kriterju – li d-difetti kienu tali li **“jew li jnaqqsu daqshekk il-valur tagħha illi x-xerrej ma kienx jixtriha jew kien joffri prezz iżgħar, li kieku kien jaf bihom”**. Il-Qorti tirreferi għat-

tagħlim tal-Laurent suċċitat, kif ukoll għas-sentenzi tal-Qrati tal-Kassazzjoni tal-Italja u ta' Franza, fis-sens li difett li jdejjaq b'mod serju lix-xerrej huwa wkoll vizzju għall-fini tal-liġi, anke jekk ikun wieħed rimedjabbli. Ix-xenarju kien ikun differenti li kieku l-vettura giet imsewwija f'qasir żmien mingħajr inkonvenjent esagerat għall-attriċi. Izda fiċ-ċirkostanzi partikolari ta' dan il-każ, ma hemm l-ebda dubju li l-attriċi ma kinitx tixtri l-karozza mingħand il-konvenuta li kieku kienet taf minn xiex kellha tgħaddi. Iktar u iktar meta lanqas biss ingħatat vettura alternattiva biex tużaha waqt li l-karozza li xtrat kienet tkun għand il-konvenuta.

Hemm indizju ieħor qawwi li jsaħħaħ l-allegazzjonijiet tal-attriċi. Fit-13 ta' Frar 2019 – u ċjoe` fil-mori ta' din il-kawża u waqt li l-vettura kienet diga` fil-pussess tal-konvenuta - hija rċeviet SMS mingħand il-konvenuta li l-vettura “*has been earmarked for a recall*”. Kjarament, anke l-konvenuta stess irrikonoxxiet li rigward din il-vettura kien hemm *qualcosa che non va*.

Danni:

L-attriċi ħallset €17,200 li jinkludi kemm il-prezz kif ukoll ir-reġistrazzjoni tal-vettura. Dawn għandhom jiġu mrodda lura. Kull meta l-karozza kienet għand il-konvenuta, hija kienet tinqeda b'vettura ta' membru tal-familja tagħha. Żgur li ħaqqha kumpens anke ta' dan. B'danakollu ma giex ikkwantifikat u għalhekk din il-Qorti mhix sejra toqgħod tagħmel xi eżerċizzju spekulattiv fir-rigward.

Decide:

Għall-motivi suesposti, din il-Qorti:

1. Tiċhad it-tieni eċċezzjoni tal-konvenuta, ċjoe` l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni.
2. Tiċhad l-eċċezzjonijiet l-oħrajn safejn mhumiex kompatibbli ma' din is-sentenza, filwaqt li ma tiħux konjizzjoni tat-tielet u r-raba' eċċezzjonijiet li ġew irtirati mill-konvenuta fit-8 ta' Novembru 2016.
3. Tilqa' l-ewwel talba billi tiddikjara l-vettura ta-tip Renault Clio KND-124 hija milquta minn difett moħbi.
4. Tilqa' t-tieni talba billi tiddikjara maħlul il-kuntratt ta' bejgħ tal-imsemmija vettura, bl-istess vettura terġa' ssir proprjeta` tal-konvenuta.
5. Tilqa' in parte t-tielet, ir-raba' u l-ħames talbiet billi tikkundanna lill-konvenuta sabiex tħallas lir-rikorrenti s-somma ta' sbatax-il elf u mitejn ewro (17,200) rappreżentanti prezz u spejjeż tar-reġistrazzjoni tal-vettura.

Bl-ispejjeż, inklużi dawk tal-ittra uffiċjali numru 2956/16, bl-imgħax legali mid-data tal-imsemmija ittra uffiċjali sad-data tal-eventwali ħlas effettiv.

Moqrija.

ONOR IMHALLEF

GRAZIO MERCIECA